

Zondag 21 mei – zondag Rogate – bidt

Lezingen: Exodus 32 : 1 – 14
Johannes 16 : 23 – 27

Bij het voorbereiden van deze dienst, stootte ik op een vraag vergelijkbaar met de vraag van vorige week. Vorige week op zondag Cantate was de vraag: is er eerst het geloven en dan het zingen. Of kun je ook zingen zonder dat je geloof vast en zeker is. En op deze zondag Rogate : bidt -zou de vraag dan kunnen zijn : Moet je geloven om te kunnen bidden? Of is het omgekeerd: Moet je bidden om te kunnen geloven?"

We voelen allemaal wel aan dat er ergens een sterke samenhang is tussen geloven en bidden.

Maar betekent dat dan, dat zij die niet in God geloven uitgesloten zijn van het bidden?

Of andersom: betekent dat dat ik alleen echt geloof, als ik een bepaalde gebeds-gewoonte heb?

Ik denk dat we vastlopen, als we daar simpel ja of nee op zeggen.

Vandaag proberen we een samenhang te ontdekken tussen geloven en bidden in het verhaal rond het gouden kalf.

Mozes ervaart dat God met zich laat praten. Dat ervaart Mozes. God en Mozes zijn in gesprek met elkaar: vraag en

antwoord, argumenten en tegenargumenten, positie en tegenpositie.

Maar hoe zit dat? Is God een persoon - zoals een mens met wie je rechtstreeks kunt praten?

Ik denk dat het antwoord 'ja en nee' is.

Ja, je kunt met God praten, omdat wij mensen nu eenmaal bij uitstek woorden gebruiken als we met elkaar in contact willen treden, met elkaar willen communiceren. De taal is het middel, als ik aan iemand duidelijk wil maken, wat ik voel, wat ik denk, wat ik graag wil, wat ik wil weten. Praten is de manier hoe wij mensen nu eenmaal contact maken en ons uiten.

Dus het is niet zo verwonderlijk, dat de bijbel ook de relatie tussen God en mens uitdrukt met alles wat voor een mens daar nu eenmaal bij hoort: gesprek, woorden wisselen, praten. Mij valt op, dat er vaak bijzondere woorden hiervoor gebruikt worden, namelijk bidden en gebed. Daar zit dus een besef achter: dat het gesprek met God toch nog weer anders is dan een gesprek van mensen onder elkaar.

Dus: ja en nee. Ook nee, want met God kun je niet zo praten als met een persoon of een mens als u en ik. God is meer dan dat en anders dan een persoon of een mens.

God is verborgen en niet zichtbaar voor onze ogen.

En God spreekt niet direct waarneembaar van mond tot oor.

En dat is een probleem – niet pas voor ons in deze tijd, maar ook voor het volk Israël; ja, het was altijd al een probleem.

Hoe kun je praten met God, die je verstand te boven gaat, die je zintuigen niet rechtstreeks kunnen herkennen, maar met wie je op de een of andere manier toch wel mee in aanraking kunt komen?

Terug naar ons verhaal: Het volk Israël is onderweg in de woestijn, op weg van een bestaan als slaven in Egypte naar een nieuw leven in vrijheid in het beloofde land. Mozes mag hen op die weg door de droogte en hitte van de woestijn leiden.

Een bijzondere plaats is de berg Sinai. Mozes klimt die berg op om de tien geboden - aanwijzingen hoe je de gemeenschappelijke vrijheid kunt koesteren en bewaren - om die geboden in ontvangst te nemen. – Mozes blijft lang weg – te lang. Het volk wordt er onzeker van, ongeduldig en angstig.

Daarom wenden ze zich tot Aäron, broer en blijkbaar plaatsvervanger van Mozes: “Kom op, maak een god voor ons die voor ons uit kan gaan. Want we weten niet, wat er met Mozes gebeurt is, die ons uit Egypte heeft geleid.”

Dat is precies het probleem: God is onzichtbaar. De geestelijke leiding is afwezig. Het volk voelt zich zonder Mozes als van God verlaten!

Aäron zwicht al heel gauw – uit pure angst, uit politieke berekening, uit persoonlijke twijfel of overtuiging – zeg het maar. Hij is niet te benijden.

Hij maakt een stierkalf van goud. Zo'n tastbaar godsbeeld is zo belangrijk voor het volk, dat ze al hun gouden sieraden er voor over hebben. Natuurlijk wisten de Israëlieten wel, dat God niet in de gedaante van een stier zit. Maar een gouden stierkalf was voor hen een zichtbaar teken van goddelijke kracht en macht, een symbool van vruchtbaarheid en leven. Zo deden de andere volkeren het toch ook. Maar omdat God juist onzichtbaar is en niet in een ding dat door mensen gemaakt is vereerd kan worden, is het gouden kalf toch een andere god. Zo zegt het volk het ook: "Dit is uw god, Israëel, die je uit het land Egypte heeft geleid!"

God wordt ondergeschikt gemaakt, zoals wij Hem graag willen hebben: zichtbaar, grijpbaar, aanbaar en aanspreekbaar. Hoewel: met een stierkalf van goud valt toch niet beter te praten dan met een onzichtbare god. Typisch menselijk is dat: eerst zien dan geloven. Hoe kun je God vertrouwen? Je kunt Hem toch niet zien en vasthouden, als je bang en onzeker bent, en als je je kwetsbaar en onveilig voelt. Hoe kunnen we omgaan met een God die niet voor het grijpen is?

God laat met zich spreken. - Maar anders dan wij mensen ons voorstellen. Want ik weet niet hoe u het gehoord hebt,

maar bij het vervolg het verhaal van het gouden kalf val ik van de ene in de andere verbazing.

Ik verbaas me, ja stoor me aan de reactie van God op de actie door zijn volk, dat zich misdraagt.

Zo razend wordt Hij, dat Hij zijn volk uit wil uitroeien.

Het doet mij goed, om te horen dat Mozes zich er ook aan stoort, aan die woede-uitbarsting van God – als ik het zo mag noemen. In ieder geval Mozes neemt het op voor zijn volk. - “Houd mij niet tegen: mijn brandende toorn zal hen verteren”

Deze woorden prikkelen Mozes juist om er tegenin te gaan.

En ik heb zo'n vermoeden, dat dat precies de bedoeling is.

Wat Mozes nu doet is een voorbeeld voor wat bidden

betekent: Mozes praat met God. En hoe!

Met alle moed en kracht die in hem is, verzet Mozes zich tegen de dreigende vernietiging van zijn volk. Hij geeft zich niet zomaar gewonnen. Hij verdedigt niet wat ze gedaan hebben, praat het niet goed, maar neemt het voor hen op. Voor mij is dat een voorbeeld voor wat bidden is: bidden voor een ander, je met al je machteloosheid inzetten voor een ander.

Daarom bidden wij ook in onze machteloosheid voor andere mensen – ook in deze dienst. Er vergaat geen seconde, waarin niet ergens op de wereld gebeden wordt: voor vrede voor de mensen, voor hen die moeten vluchten uit hun land; voor hen die lijden, voor zieken, voor hen die

verdriet hebben; voor alles wat ons ter harte gaat. Vaak bidden we ook in de stilte...ook dan praten we met God.

Mozes bestormt God met zijn gebed. En God laat met zich praten. Letterlijk zegt de verteller: “En de Heer kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen. Opmerkelijk is dat: de God van de bijbel is toegankelijk,

Dat is wat dit verhaal wil zeggen, dat God berouw heeft vanwege de liefde voor zijn volk.

En dan komen we terug bij de beginvraag:

“Moet je geloven om te kunnen bidden?

- Of is het omgekeerd: Moet je bidden om te kunnen geloven?”

We kunnen zeggen: geloof of zeg maar “vertrouwen in God” komt in bidden tot uiting.

Maar bidden tot God is alleen geloofwaardig, als je ook daarnaar handelt. Het past niet goed samen als ik om Gods erbarmen bidt voor anderen, maar zelf niets doe, waaruit mijn erbarmen voor hen blijkt.

Het is absurd om van God om vrede en verandering te vragen, maar zelf deze tegen te werken. Het contact met God, het bidden tot God is niet een afschuiven van onze verantwoordelijkheid op God.

En op die manier heeft Jezus ook ons leren te bidden: "Maar ik verzeker jullie: wat je de Vader ook vraagt in mijn naam – hij zal het geven." Dat klinkt voor ons misschien nog ongelooflijk. Hoeveel onverhoorde gebeden hebben wij, heeft u misschien niet tot God uitgeroepen? Is dat niet een beetje te simpel, dat wij God alles mogen vragen en erop mogen rekenen dat wij het krijgen?

Maar dat realiseren ons toch maar al te goed? Dat bidden is dan niet zoiets als wensen bij God brengen, maar toestaan dat er iets van God zelf in ons gebeurt, al in het gebed. Hwt is niet alleen maar wensen overbrengen bij God, maar het is ook God binnenlaten. We moeten toelaten dat God zelf in ons bidt. Zoals we ons het geloof kunnen inzingen, zo kunnen we God in ons laten bidden. Bidden is dan zoiets als je toevertrouwen aan God.

Dat daarom de moed ons nooit zal ontbreken. Moed om te bidden, keer op keer, soms tegen ons eigen wanhoop en ongelooft in. Maar in het vertrouwen dat ons bidden in Jezus' naam gehoord zal worden.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger